

І.В. Лов'янова

Криворізький державний педагогічний університет

Кривий Ріг

lira7-1-8@mail.ru

ПРОФІЛЬНЕ НАВЧАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ: СТАН РОЗРОБКИ ТА ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ.

Проблема підготовки педагогічних кадрів завжди була і залишається важливою і актуальною. Освіта сьогодні розглядається як ведучий фактор, що забезпечує, з одного боку, оновлення устрою життя та його демократизацію, з іншого – збереження наступності, стабільності. Кардинальні соціально-економічні перетворення в країні обумовили нові вимоги як до системи освіти взагалі, так і до професійної підготовки педагогічних кадрів. Завдяки змінам ролі освіти у суспільстві можна говорити про те, що в оновленому суспільстві відбуватиметься і підвищення статусу вчителя, якому належатиме провідна роль. Сьогодні актуальною постає проблема формування готовності до педагогічної професії у старшокласників в умовах профільного навчання.

Проблема профільного навчання старшокласників, напрями його розвитку окреслені в основних державних документах про освіту в Україні: Державній національній програмі “Освіта. Україна XXI століття” (1993 р.); законах України: “Про освіту” (1991 р.), “Про загальну середню освіту” (1999 р.); “Концепції загальної середньої освіти” (12-річна школа) (2001 р.); Національній доктрині розвитку освіти (2002 р.); “Концепції профільного навчання в старшій школі” (2003 р.).

Головною метою профільного навчання є забезпечення загальної доступності якісної освіти у відповідності з нахилами і освітніми потребами учнів. З огляду на це, головними принципами підготовки мають бути проблемність і розвивальна спрямованість; формування практичних компонентів досвіду має поєднуватися з теоретичним навчанням. Таким чином, профільне навчання забезпечує індивідуалізацію та диференціацію навчання на основі множинності вибору, створення умов не стільки для виявлення нахилів учнів скільки для їх найбільшого повного прояву [2, с.23].

Концепцією профільного навчання в старшій школі, розробленою у 2003 році і схваленою колегією МОН України, визначено, що профільне навчання – це особлива система організації освітнього процесу на старшому ступені загальної середньої освіти, яка створює передумови для успішного професійного і більш широкого соціального самовизначення молодого людини [1, с.5]. Концепцією визначено ***п'ять основних напрямів профілізації: суспільно-гуманітарний, природничо-математичний, технологічний, художньо-естетичний, спортивний.*** Аналіз нинішньої шкільної практики, де ведуться інтенсивні пошуки ефективних шляхів здійснення профілізації старшої школи, свідчить про значно ширший спектр профілів навчання, ніж вони означені типовими навчальними планами. Концепція профільного навчання окреслює досить різноманітні форми організації навчально-виховного процесу в старшій школі.

Аналіз наукових джерел засвідчив, що вітчизняними та зарубіжними науковцями досліджено різні аспекти профілізації загальноосвітньої школи. Цю проблему вивчали в процесі висвітлення загальних теоретичних питань диференціації навчання вітчизняні дидакти Н.М. Бібік, М.І. Бурда, В.І. Кизенко, С.П. Логачевська, Л.І. Покроєва,

А.П.Самодрин. Психологічні особливості профільного навчання розглядаються у дослідженнях В.М. Алфімова, Л.І. Божович, В.В. Давидова, С.Д. Максименка, С.Л.Рубінштейна, Е.П. Ямбурга. Історичні аспекти розвитку профільного навчання висвітлені в працях Г.Г. Ващенко, М.К.Гончарова, В.І. Ревякіної та інших. Зарубіжний досвід реалізації профільного навчання проаналізовано у працях Н.М. Воскресенської, О.І. Локшиної, Н.В. Семергей, М.І. Сметанського, І.І. Сотніченко. Методичні аспекти профільного навчання з окремих дисциплін (математики, інформатики, фізики, медицини) розглянуто у кандидатських та докторських дисертаціях Т.П. Гордієнко, М.І. Губанової, Л.В. Жовтан, Т.Б. Захарової, О.В. ЛосєвоМ.А. Пригодій, І.М.Смірнкової, Я.В. Цехмістер, О.П. Шестакової.

Вагомим внеском у розроблення організаційних засад профільного навчання в загальноосвітній школі стали праці І.Л. Лікарчука (елективне профільне навчання), А.О. Остапенка, А.Ю. Скопіна (різновіковий розподіл профілів), І.В. Фролова (внутрішньокласна профільна диференціація), А.В. Макачук, Н.К. Райсвіха (дистанційне профільне навчання) тощо. В сучасних дисертаційних дослідженнях розкрито коло питань, спрямованих на вирішення проблем підготовки учнів до вибору професії вчителя у профільному навчанні.

Організація профільного навчання породжує проблему викладання кожного предмета відповідно до профілю, це повністю відповідає принципу цілісності навчання. Математика відіграє важливу роль у розвитку особистості в цілому, застосовна в усіх сферах людської діяльності. Тому навчання математики має великі можливості для виявлення і формування професійних інтересів: намірів, для забезпечення профільної спрямованості навчання. Реалізація цього потенціалу і складає основне завдання проектування профільного навчання математики. З цієї точки зору цікавим є вивчення математики за програмою профільного рівня, яка передбачає вивчення предмета з орієнтацією на майбутню професію, безпосередньо пов'язану з математикою або її застосуваннями, зокрема на професію вчителя. А це в свою чергу потребує подальших розробок методичних основ вивчення фундаментальних дисциплін з орієнтацією на майбутню професію в школах і класах педагогічного спрямування. Перспективи подальших досліджень вбачаємо саме у розробці зазначених проблем.

Література

1. Концепція профільного навчання в старшій школі (з коментарями та запитаннями) // Підруч. для директора. – 2003. – №11-12. – С.4-12
2. Писарева С. А. Профильное обучение как фактор обеспечения доступности образования: российское видение: Рекомендации по результатам научных исследований / С. А. Писарева, под ред. акад. Г. А. Бордовского. — СПб.: Изд-во РГПУ им. А. И. Герцена, 2006. — 84 с.

Анотація. І.В. Лов'янова. Профільне навчання старшокласників: стан розробки та проблеми впровадження. Розглянуто нормативні документи та напрацювання науковців з питань дослідження проблеми формування готовності до педагогічної професії у старшокласників в умовах профільного навчання.

Ключові слова: профільне навчання, педагогічна професія.

Аннотация. И.В. Ловьянова. Профильное обучение старшекласников: состояние проблемы. Рассмотрены нормативные документы и наработки ученых по вопросам исследования проблемы формирования готовности старшекласников к педагогической профессии в условиях профильного обучения.

Ключевые слова: профильное обучение, педагогическая профессия